

”Optimisme er den mest ekstreme form for dumdristighed” (Anathole France)

Skal Grønland påtage sig en stor, økonomisk risiko ved at investere milliardbeløb i en infrastruktur, hvis forrentning er 100% afhængig af en enkelt virksomhed?

Af Henrik Leth, Direktør i Grønlands Arbejdsgiverforening

GA har sagt det adskillige gange før, men gentager det gerne: Grønlands Arbejdsgiverforening er naturligvis grundlæggende positivt indstillet overfor nye erhvervstiltag i Grønland. Alle initiativer, der kan skabe indtægter og udvikle kompetencer, er mere end velkomne. Derfor ser vi også gerne, at Alcoa etablerer et stort smelteværk i Maniitsoq. Men da det som bekendt drejer sig om landets hidtil største erhvervsprojekt, må vi kræve, at alle aspekter i sagen bliver fuldt belyst, inden der tages bindende beslutninger. Herunder hvor store investeringer, Grønland skal påtage sig.

Vi taler om mindst 2 milliarder kr., hvilket betyder tilsvarende store risici for samfundet, hvis tingene ikke går, som optimisterne håber. Blot en enkelt uovervejede disposition kan i værste fald betyde, at Grønlands økonomi bliver bombet årtier tilbage, og al tanke om at realisere selvstyret derved bliver ren utopi.

Det er rådgivnings- og udviklingselskabet Greenland Development, der assisterer Grønlands Selvstyre ved Alcoas mulige etablering i Grønland, og grunden til at jeg igen blander mig i denne debat er, at der for nylig er kommet en redegørelse om Alcoa projektet fra GD. Den har vi efterlyst længe, men desværre efterlader den næsten lige så mange spørgsmål, som den besvarer. Derfor kan jeg og andre læsere let få den tanke, at Greenland Development ikke ønsker at svare offentligt på nogle af de spørgsmål, vi alle har ret og pligt til at stille. Det gør mig betænkelig. Bl.a. dokumenterer redegørelsen, at GA's holdning til, at Alcoa selv skal betale de særlige infrastrukturelle investeringer i forbindelse med smelteværket, ikke bliver hørt. Tværtimod beskriver Greenland Development de 2 mia. som offentlige følgeinvesteringer. Jeg vil gerne advare om, at det i givet fald meget vel kan betyde, at vi må sætte skatten op i resten af landet for at etablere projektet til Maniitsoq. De ekstraintægter, der kommer i de offentlige kasser, er ikke så store, at de kan forrente og afskrive milliardinvesteringer. Og skrider budgettet udover de 2 mia., hvilket jo ikke er usædvanligt, taler vi om, at det finansielle regnestykke er direkte negativt.

Hvordan plejer det at gå?

I Grønlands nuværende økonomiske situation er en yderligere låneoptagelse på 2 mia. kr. i øvrigt ikke en formsag. Grønlands Arbejdsgiverforening skal derfor henstille til, at Selvstyret ikke lader eufori og jubeloptimisme overdøve realiteterne, men satser på det sikre. Det sikre er efter vores opfattelse, at Selvstyret allerede nu frasiger sig muligheden

for ejerskab. Vi har ganske enkelt ikke råd. Tiden er ikke til at satse landets fremtid på en enkelt virksomhed, hvilket ikke kan udelukkes ved at investere milliarder i infrastruktur og køb af aktier i projektet.

Lad os i den forbindelse lave en liste over det tidligere hjemmestyres "gode og lukrative" investeringer gennem de sidste 30 år. Den bliver kort. Men listen viser til gengæld med al ønskelig tydelighed, at det politiske systems evner som investor ikke er imponerende. Tværtimod har vi gennem de 30 år tabt milliarder af kroner på investeringerne. Lad os nu ikke gentage dette mønster. Som den berømte engelske finansguru Sir John Templeton sagde: "de farligste fem ord ved investering er, "denne gang er det anderledes.""

Vi vil derfor fra GA's side mane til besindighed. Lad os begrænse vores risiko, og acceptere, at afkast og risiko hænger sammen. Lad os for landskassens og de kommende generationers skyld sikre os, at vi kan få en fornuftig og stabil indtægt gennem en fast, årlig royalty samt via A-skatter fra medarbejderne på værket og i følgeindustrierne. Men overlad det til Alcoa og andre at foretage de nødvendige investeringer i værket og infrastrukturen, og accepter, at de tjener penge på det.

Hvem skal betale for Alcoas CO₂-udledninger?

På klimasiden påstår GD, at aluminiumsværker generelt er undtaget fra at betale CO₂ kvoter. Det er ganske enkelt ikke korrekt. Det er rigtigt, at der ikke i dag opkræves betaling, men det skyldes andre forhold. Internt i EU har man undtaget aluminiumsindustrien og har til gengæld pålagt andre industrier at reducere mere, men udledningen indgår i EU's samlede reduktionsforpligtigelse. Der er ganske vist en særlig ordning for små lande - den såkaldte Marrakech-aftale - som betyder, at fx Islands udledninger ikke tæller med, da produktionen er baseret på vedvarende energi. Men det er en ordning, som Grønland ikke kan bruge, da vi er en del af rigsfællesskabet, og dermed defineres som et stort land. Sidst men ikke mindst er der en række lande, som ikke har tiltrådt Kyoto aftalen, og som derfor ikke indgår i reduktionsmålene og kvotehandelen.

Der findes med andre ord ingen *generel* undtagelse for aluminiumsindustrien. Når GD hævder dette, forsøger de at give os alle, også politikerne, den opfattelse, at andre nok skal løse vores problemer på dette område, da de øvrige lande jo næppe vil acceptere, at man ophæver en undtagelse uden at sætte noget i stedet. Det er der intet, der tyder på vil ske. Se blot, hvor vanskelige Naalakkersuisuts forhandlinger med det danske klimaministerium er i relation til tilgodese Grønlands industrielle udvikling.

Igen: Hvem skal betale en CO₂ kvote, som alene i Alcoas tilfælde vil dreje sig om mange millioner kr. om året? Grønland? Danmark? Hvis Grønland på et tidspunkt bliver tvunget til at reducere. Nej, vi må kræve, at der tages stilling til, hvordan CO₂ problemet løses, og at det fastslås, at det som udgangspunkt er forureneren selv - og ikke samfundet - skal betale. I modsat fald udsteder vi en blankocheck, som vi kan få svært ved at honorere. Vi skal naturligvis fortsat kæmpe for, at der bliver tale om en generel afgift eller at Grønland får nogle undtagelser. Men vi kan og skal ikke love Alcoa eller andre investorer, at

Grønland til evig tid køber kvoterne, så skatteborgere derved i sidste ende kommer til at betale for nye industriens CO₂-udledning.

Professionalisering af processen og åbenhed om realiteter er en forudsætning for tillid.

ALCOA er en seriøs og professionel partner, men de er også forretningsfolk, som naturligvis vil varetage selskabets og aktionærernes interesser. Det er mennesker, som er vant til internationale forhandlinger på højeste niveau og som er suppleret af de bedste rådgivere i verden. Hvis vi skal sammenligne dette forhandlingsspil med en fodboldkamp, er det min opfattelse, at vi overhovedet ikke spiller i samme liga som ALCOA's hold. Nu, hvor ALCOA-forhandlingerne går ind i en afgørende fase for Grønland - er det nødvendigt, at vores forhandlingshold styrkes og professionaliseres. Hvis vi skal stille det stærkeste hold, skal vi købe de bedste spillere vi kan få, også hvis de ikke findes i den hjemlige liga.

Det er således min og GA's opfattelse, at der er en række åbne spørgsmål i GD's redegørelse. Derfor vil vi gerne appellere til en tæt dialog om bl.a. de her nævnte forhold, som vi mener skal afklares inden politikerne beslutter sig.

Jeg har svært ved at forestille mig, at en virksomhed som ALCOA ønsker at skjule væsentlige omstændigheder i et partnerskab med et land. Det er faktisk GA's opfattelse, at selskabet ønsker en åben og konstruktiv dialog. Derfor er der ingen grund til, at Greenland Development kun præsenterer de positive sider af projektet og undervurderer kritiske problemstillinger. Jeg håber derfor, at det er muligt - i en *åben* dialog med Alcoa - at finde frem til en fair fordeling af investeringerne. Hvis der skal være offentlige følgeinvesteringer for over 2 mia. kroner, som redegørelsen nævner, kan vi ligeså godt stoppe projektet nu, vi har som nævnt ikke råd. Desuden at der løbende sker en seriøs og professionel orientering af befolkningen, både i Maniitsoq og i resten af Grønland.

Hvorfor lader olieeventyret vente på sig?

Verden forandrer sig hurtigere end nogensinde. Dermed også vilkårene for virksomheders produktion og afsætningsmuligheder. Det er også ting, man skal tage i betragtning, når en investerings rentabilitet skal vurderes på lang sigt. Lad mig nævne et andet eksempel, der er særdeles aktuelt for Grønland: Det er uomtvisteligt, at vi har enorme rigdomme i undergrunden, og jeg tror i høj grad også på, at disse rigdomme vil komme til at betyde meget for landets indtægter i fremtiden. Men det er langt fra det samme som at tro så meget på det, at man tilsidesætter al fornuft og nærmest på forhånd kalkulerer med vækst og velstand. Indtægterne vil nemlig først komme om mange år. I bedste fald.

En ny amerikansk rapport om vores olieforekomster, omtalt i Sermitsiaq.gl i denne uge, konkluderer nemlig: *"Ny analyse fra USA's energiministerium skaber betydelig skepsis om oliedrømmene i Grønland. Der er masser af olie og gas, men omkostningerne ved at udvinde er tårnhøje ... De formodede forekomster i farvandet vest for Grønland vurderes at være op til tre gange større end de samlede forekomster i Nordsøen. Ikke desto mindre er der foreløbigt kun gennemført seks efterforskningsboringer i området. Forklaringen er nærliggende: Det er kostbart at lede efter olie og naturgas i Arktis, og kommerciel*

udnyttelse af eventuelle forekomster vil være endnu mere kostbart. Tillige vil der gå så lang tid fra, at et olie- eller gasfund gøres, og indtil det kan sættes i produktion, at det reelt er umuligt at bedømme rentabiliteten i eventuelle projekter”.

Lad os med andre ord ikke stikke blå i øjnene på hinanden ved at se bort fra realiteterne i håb om hurtige genveje til løsning af vores økonomiske problemer - via olie og mineraler, eller for den sags skyld en aluminiumsmelter. Det er først og fremmest vores eget ansvar og det kræver hårdt arbejde.

Afslutningsvis vil jeg gerne understrege, at jeg generelt har et optimistisk livssyn, men at livet på den anden side har lært mig, at en god portion realistisk sans er en forudsætning for at bevare optimismen.